

К Р А Є З Н А В С Т В О

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у квітні 1927 року Українським комітетом краєзнавства
Репресований у 1930 році

Відроджений 1993 року з ініціативи Національної спілки краєзнавців України

3/4(92/93)'2015

З М І С Т

Головний редактор
Олександр Реєнт

Редакційна колегія:
Олег Бажан
(перший заступник
головного редактора)

Богдан Андрусин
(заступник
головного редактора)

Лев Баженов
Віль Бакіров
Олександр Гончаров
Віктор Даниленко
Володимир Дмитрук
Олександр Завальнюк
Віктор Звагельський
Григорій Клепак
Сергій Копилов
Олександр Лисенко
Микола Литвин
Руслана Маньковська
Андрій Непомнящий
Олег Рафальський
Олександр Рубльов
Григорій Савченко
Віктор Савчук (заступник
головного редактора)
Валерій Смолій
Тарас Чухліб
Ганна Швидько

Засновники:
Національна спілка
краєзнавців України
Інститут історії України
НАН України

Виходить
щоквартально
ISSN 2222-5250

До 100-річчя від дня народження Петра Тронька

- Валерій Смолій, Олександр Реєнт (м. Київ). Улюбленець Долі . . . 5
- Лариса Батрак (м. Київ). Документи про П.Т. Тронька у фондах Центрального державного архіву громадських об'єднань України . . . 14
- Андрій Шаповал, Юрій Булгаков, (м. Київ). Архівна спадщина академіка НАН України П. Т. Тронька: краєзнавчий аспект 19
- Руслана Маньковська (м. Київ). Державний діяч, науковець, громадянин 27
- Володимир Дмитрук (м. Київ). Троньківська премія у ювілейний рік академіка Петра Тронька 37
- Геннадій Бондаренко (м. Луцьк). Петро Тронько та краєзнавчий рух на Волині 40
- Людмила Круглова (м. Київ). Документи та матеріали виставки «Я тобою, Україно, живу...», присвяченої 100-річчю від дня народження академіка П.Т. Тронька 42

Історія міст і сіл Волині: історико-теоретичні проблеми вивчення

- Андрій Заяць (м. Львів). Волинське містечко Козлин у світі міської книги початку XVII століття 49
- Василь Денисюк (м. Луцьк). Історія одного соціального конфлікту. Боротьба мешканців Каменя-Каширського з графом В. Красицьким в 1836–1837 рр. 60
- Анатолій Шваб, Галина Малеончук (м. Луцьк). Єврейські громадські об'єднання міжвоєнного Луцька 69

Велика Волинь: історико-географічний та соціально-економічний виміри

- Ігор Пасюк (м. Луцьк). Монетарна система Волині в період формування грошового господарства в часи Давньоруської держави . . . 75
- Тетяна Трофімук-Кирилова (м. Луцьк). Наслідки виконання рекрутської повинності для єврейських громад Волинської губернії у XIX ст. . 81
- Оксана Калишук (м. Луцьк). Волинська трагедія 1943 р.: усно-історичний аспект 89
- Олег Ленартович (м. Луцьк). Діяльність Української повстанської армії на Волині (1944–1945 рр.): організаційна структура та чисельний склад 93
- Ярослав Шабала (м. Луцьк). Корпоративний сектор у сільському господарстві Волинської області у 2000–2010 роках 99
- Людмила Стрільчук (м. Луцьк). Проблеми трудової міграції через державний кордон у сучасних українсько-польських взаєминах . . . 105

Краєзнавство і туризм

- Сергій Попович (м. Київ).* Туристичне краєзнавство: генеза, методологія, завдання 111
- Тетяна Ковальчук (м. Хмельницький).* Заклади розміщення та харчування туристів на території Волинського воєводства у міжвоєнний період 124
- Олена Реснт (м. Київ).* Регіональний рекреаційно-репрезентаційний проект «Переяславщина – історико-культурна перлина України» 131

Церковно-історичне краєзнавство: витоки та сучасний дискурс

- Анна Кирилюк (м. Луцьк).* Скорочення мережі римо-католицьких монастирів у Волинській губернії у XIX ст.: причини та наслідки 135
- Олександр Федчук (м. Луцьк).* Русифікація Волинської духовної семінарії у роки радянської влади (1945-1964 рр.) 139

Краєзнавство в особах

- Світлана Дмитрук (м. Київ).* Київ у житті та діяльності Олександра Янати 145
- Руслана Маньковська (м. Київ).* Очільник прикарпатського краєзнавства (до 60-річчя від дня народження Михайла Косила) . . 152
- Олег Гринів (м. Львів).* За плугом на перелогах історії (до 75-річчя з дня народження Володимира Качкана) 155

Теоретично-методологічні засади освітянського краєзнавства

- Володимир Маслійчук (м. Харків).* Максим Трохимович Горленський – перший директор харківських додаткових класів (1768–1775 рр.) 161
- Олена Прищепя (м. Рівне).* Дівочий пансіон Маріанни Бондіні в освітньо-культурному середовищі Рівного (30–50-ті рр. XIX ст.) . . 167
- Христина Хоруженко, Віталій Липинський (м. Красноармійськ).* Комітети покращення побуту учнів і студентів у вищих навчальних закладах УСРР у 1920-ті роки 174
- Сергій Вакулишин (м. Київ).* Історико-краєзнавчі конференції - традиції закладу позашкільної освіти «Північне саяво» 180

Історія України у світлі регіональних досліджень

- Зеновій Федунків (м. Івано-Франківськ).* Адміністративно-територіальний устрій та територіальні межі Галицької землі Руського воєводства 187
- Ігор Робак, Альона Якуба (м. Харків).* Зародження і становлення приватного аптечного бізнесу в Харкові XIX- на поч. XX ст. 199
- Людмила Бабенко (м. Полтава).* Полтавський губернський відділ ДПУ: діяльність після реформи 1922 року (1920- ті роки) . . . 206
- Тетяна Шелейко (м. Кременчук).* Відновлення системи підготовки кадрів для Південно-Західної залізниці у другій половині 1940-х років 215

Вітчизняне пам'яткознавство та музеологія: традиції, досвід, перспективи

- Світлана Гаврилюк (м. Луцьк).* Процес зародження пам'яткоохоронної діяльності в Україні (XIX – початок XX ст.) 225
- Олександр Гаврилюк (м. Луцьк).* Пам'яткоохоронна діяльність волинських громадських товариств у 1920-ті – 1980-ті рр. 234

Рекомендовано до друку
Вченою радою Інституту історії України НАН України (*протокол № 10 від 17.12.2015 р.*)

Журнал зареєстровано
Міністерством юстиції України (*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 1722 від 06.12.1995 р.*)

Постановою президії
ВАК України № 05/2
від 27.05.2009 р.

журнал внесено до переліку
наукових фахових видань, у
яких можуть публікуватися
результати дисертаційних
робіт на здобуття наукових
ступенів доктора
і кандидата наук
за спеціальностями
«Історичні науки»
(*Бюлетень ВАК України. – 2009. – № 8.*)

Журнал включено до біб-
ліографічної бази даних
наукових публікацій РІНЦ

Усі права застережені.
Передрук дозволено тільки
за згодою редколегії.

Адреса редакції:

01001, м. Київ-1,
вул. М. Грушевського, 4,
кім. 212
тел.: 278-02-38, 279-13-88

E-mail:

bazhanclio@ukr.net

Електронна версія:

www.history.org.ua
www.nbuv.gov.ua
www.nsku.org.ua

© Національна спілка
краєзнавців України, 2014

© Інститут історії України
НАН України, 2014

<i>Фаїна Рябчикова (м. Луцьк)</i> . Музейна колекція: відповідність правової дефініції у музеології	240

Джерелознавчі та біографічні студії

<i>Нінель Клименко (м. Київ)</i> . Суспільно-політична діяльність Насті Грінченко на Полтавщині	247
<i>Олег Бажан (м. Київ), Вадим Золотарьов (м. Харків)</i> . Луганський прокуратор (штрихи біографії капітана державної безпеки НКВС Григорія Коркунова)	257

Національна спілка краєзнавців України: панорама сучасного життя

<i>Михайло Косило (м. Івано-Франківськ)</i> . Калейдоскоп краєзнавчих подій на Прикарпатті	269
<i>Геннадій Бондаренко (м. Луцьк)</i> . Волинська область. Краєзнавча хроніка 2015 року	274
<i>Олександр Гончаров (м. Київ), Наталія Терес (м. Київ)</i> . «Топонімічна політика в Києві: виклики часу, проблеми наукового забезпечення»	276
<i>Людмила Мех (м. Київ)</i> . «Сікорські читання»: пам'ять про титанів духовного українського космосу	279
<i>Тарас Нагайко (м. Переяслав-Хмельницький)</i> . Круглий стіл «Краєзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті» ...	281
<i>Володимир Дмитрук (м. Київ)</i> . Лауреати Премії імені Дмитра Яворницького 2015 року	283

Наукова інформація

<i>Наталія Мех (м. Київ)</i> . Видатні пам'ятки, знакові історичні, культурні постаті у сучасному культурно-інформаційному просторі України ..	287
<i>Олена Жидецька (м. Київ)</i> . Архітектор Георгій Рогожин та його колекція з історії українських сіл	290

Огляди

<i>Олена Марченко (м. Первомайськ)</i> . Історико-етнографічне вивчення Степового Побужжя як прикордонної та етноконтактної території: досвід та перспективи	295
<i>Геннадій Бондаренко (м. Луцьк)</i> . Історико-бібліографічний огляд літератури до історії населених пунктів і районів Волинської області (2009 – 2012 рр.)	303
<i>Олена Линник (м. Суми)</i> . Провідники історичної пам'яті: до 20-річчя серії «Краєзнавці Сумщини»	312
<i>Юрій Земський (м. Біла Церква)</i> . Правда, яка проростає через роки	315
<i>Дмитро Урсу (м. Одеса)</i> . У пошуках перлин історичного джерелознавства	319

In memoriam

<i>Олександр Гончаров (м. Київ), Андрій Петровський (м. Київ), Святослав Куций (м. Київ)</i> Краєзнавство було покликом його душі (Віктор Соколов)	323
Володимир Васильович Грабовецький	328

Про авторів	329

На першій сторінці
обкладинки:
академік
НАН України
Петро Тронько